TÄHTVERE KUUKIRI

Tähtvere Elu

TASUTA APRILL 2018 NR. 4

Kaasav eelarve jõuab ka Tähtverre

Lilian Lukka
Tartu linna kaasava eelarve projektijuht

Selleks et linnaeelarve koostamist elanikele mõistetavamaks muuta ja võimaldada eelarve koostamisel kasvõi osaliselt kaasa rääkida, on väga paljudes riikides kasutusele võetud kaasav eelarve. Erinevates riikides ja ka Eestis on kasutusel mitmeid pisut erinevaid mudeleid, kuid kaasava eelarve põhimõte on üheselt selge: kohalik volikogu annab kogukonnale õiguse otsustada mingi osa omavalitsuse eelarve kasutamise üle.

Eestiski on kaasav eelarve hoogu kogunud alates sellest ajast, kui Tartu selle 2013. aastal esmakordselt kasutusele võttis. Tartu eeskujul hakkasid kaasavat eelarvet tegema paljud teisedki Eesti linnad ja vallad: Viljandi, Pärnu, Haapsalu, Elva, Kuressaare, Jõgeva, Tõrva, Rapla, Tapa jt. Just äsja oli kuulda, et ka Tartu vald planeerib seda.

Kaasavas eelarves saavad linlased otsustada 200 000 euro jagamise üle

Tartu alustas 140 000 euro jagamisega, alates 2016. aastast oli kaasava eelarve summa juba 150 000 eurot ning sellest aastast on summa 200 000 eurot. Selle eest saab ellu viia vähemalt kaks ideed. Summa tõusul on mitmeid põhjusi: esmalt räägib see kindlasti volikogu usalduse kasvust, sest tartlased on seni teinud häid otsuseid, kuid teisalt on selle taga ka see, et paljud toredad projektid on kaasava eelarve protsessist kõrvale jäänud, kuna need kippusid eelarvevõimalusi ületama.

Kaasava eelarvega sihib Tartu mitut eesmärki

Kaasava eelarve korraldamisega seadis Tartu endale mitu eesmärki. Esmalt on see olnud üks võimalus, kuidas ärgitada kogukondi omavaheliseks koostööks.

Kaasava eelarve viieaastase ajaloo jooksul on kogukondade koostöö vilju Tartus päris palju näha olnud. Parimateks näideteks on Aparaaditehase taskupargi idee eest seisnud seltskond, ratsutamishuviline kogukond Raadil asuva ajaloolise ratsatalli katuse remonti toetades või Mart Reiniku kooli pere, kes ühiselt kooli siseõue arendamise eest seisid.

Teiseks eesmärgiks oleme seadnud linnaeelarve koostamise põhimõtete parema selgitamise kaasava eelarve näite varal. Eelarvedokumendi keerukust selle protsessi abil kindlasti ei leevenda, küll aga aitab see näha, kui raske on leida keskteed ilusate unistuste ning karmi reaalsuse vahel. Küllap on paljude osalenud linlaste jaoks pilku avardavaks olnud ka saadud teadmised, kui palju tegelikult asjad maksavad ja et kuigi uhkelt kõlav 100 000 eurot ei ole üle korraliku spordiplatsi või ilusate kõnniteede kontekstis just hiigelsumma. Kolmas kaasava eelarve eesmärk on mingis mõttes kõige lihtsam: midagi reaalselt kaasava eelarve abil Tartu linnas ära teha.

Endise Tähtvere valla elanikud saavad osaleda esmakordselt

Tartlased on aasta aastalt muutunud järjest teadlikumaks kaasava eelarve olemasolust ning osalenud üha aktiivsemalt ka

Head kaaslinlased endisest Tähtvere vallast!

Ootame teid kohtuma Tartu linnapea Urmas Klaasi ja Tartu linnavalitsuse töötajatega esmaspäeval, 16. aprillil kell 18 Ilmatsalu huvi- ja noortekeskusesse (endine vallamaja).

Räägime Tähtvere piirkonna arengust ning vastame küsimustele. Kõne all on linnamajanduse, sotsiaalvaldkonna, kultuuri jm teemad. Räägime ka kaasavast eelarvest.

Küsimusi saab esitada kohapeal, aga ka eelnevalt edastada e-postiga lv@raad.tartu.ee või helistades telefonil 736 1101.

Tere tulemast kaasa rääkima meie linna arengu teemadel!

Tartu Linnavalitsus

Kaldapiire, foto Heikki Leis

hääletusel: hääletusel osalejate arv on peaaegu kahekordistunud. Samuti on kaasavasse eelarvesse esitatavad ideed üha põhjalikumalt läbi mõeldud ja tihti eelnevalt ka kogukonnaga läbi arutatud.
Esmakordselt saavad kaasava eelarve protsessis kaasa lüüa ka endise Tähtvere valla elanikud. Loodetavasti esitatakse Tartu külade piirkonnast mitmeid häid ideid, mis võiksid ka linnaelanikele seda piirkonda rohkem lähemale tuua. Lisaks oleksid kaasavasse eelarvesse esitatud ideed ka oluliseks signaaliks linnavalitsusele, millele Tähtvere piirkonnas rohkem tähelepanu pöörama peaks. Seda on Tartu senine kogemus juba näidanud, et sageli võetakse kaasavasse eelarvesse esitatud ideid ka linna lähiaja tööplaanidesse ka siis, kui neid hääletusel edu ei saada.

Taskupark, foto Rasmus Põld

Kaasava eelarve protsess 2018. aastal

- Ideede kogumine – 16. aprill – 6. mai
- Ideede teostatavuse hindamine (eksperdid) – mai
- Arutelud koos ideede autoritega – juuni
- Ideede tutvustamine – august-september
- Rahvahääletus – 4.–10. oktoober
- Ideede elluviimine – 2019. aasta

Rohkem infot ja ideede esitamine: www.tartu.ee/kaasaveelarve

Elluviidud ideed

2014
- Heli-, valgus-, kino- ja lavatehnika Laia tänava Kultuurikvartalis tegutsevatele kultuuriasutustele.

2015
- Kõnniteede äärekivide langetamine ristmikel.
- Turvaline kaldapiire Emajõe ääres.

2016
- Multifunktsionaalse spordi- ja kultuurihalli Arena eskiisprojektid.

2017
- Aparaaditehase taskupark.
- Raadil asuva ajaloolise ratsatalli uus katus.

2018 (tegemisel)
- Liikuma kutsuv ja lapsesõbralik kooliõu Mart Reiniku koolis.
- Liikumisrajad Emajõe kaldal ja dendropargis.

Ilmatsalu spordihoone jätkab tegevust SA Tartu Sport halduses.

Möödunud aasta lõpus läbiviidud haldusreformi tulemusena ühines Tähtvere vald Tartu linnaga. Kõiki Tartu linnale kuuluvaid spordiobjekte haldab Sihtasutus Tartu Sport, seega lisandus Ilmatsalu spordihoone Sihtasutuse pool hallatavate spordirajatiste hulka.

Alates ülevõtmisest on SA Tartu Sport teinud spordihoones mitmesuguseid parendustöid. Uuendatud on valgustust, üle värvitud garderoobide esise koridori seinad. Kuna spordihoone kasutajatel on aastate jooksul tekkinud tore komme välisjalatsid jätta fuajeesse, paigaldasime koridori põrandale vaipkatte. Nii on sokkides sõbralikum liikuda. Käivitasime hoones oleva küttevõimalusega ventilatsioonisüsteemi, mille tulemusena paranes garderoobide ja pesuruumide õhu kvaliteet ning ruumid on ka soojemad.

Muutus on toimunud spordihoone administreerimises. Varasemalt oli igal spordihoone kasutajal oma võti hoonesse pääsemiseks. Spordihoone külastajaid tervitavad meie särasilmsed administraatorid kelle poole võib spordihoonet puudutavates küsimustes julgelt pöörduda.

Foto: erakogu

Endiselt jätkavad spordihoone kauaaegsed kasutajad oma võrkpalli, korvpalli, indiaca, aeroobika, tennise ja jooga treeningud.

Liitumise alguskuudel tegeles õhtuti spordihoone administreerimisega Sihtasutuse

Tartu Sport teenindusjuht Anneli Männamets, kelle sõnul pidas ta eriti oluliseks ise majas viibida, et saada aimu senisest kasutusest ja üldse hoones toimuvast. „Viibisin Ilmatsalu spordihoone ülevõtmise järgselt üsna sageli õhtuti majas, et inimestega tutvuda. Selle aja jooksul veendusin, et Ilmatsalu noortel tahtmist ning huvi sporditegevuse vastu on, neid on vaja vaid juhendada“ rääkis Anneli Männamets. „Seetõttu asusime erinevate spordiklubidega läbirääkimisi pidama ning hoonet, kui võimalusterohket sportimiskeskust tutvustama“ lisas teenindusjuht.

Läbirääkimiste tulemusena alustas veebruaris Tartu Spordiselts Kalev kergejõustikutreeningutega, mille vastu noored elavat huvi üles näitasid. Hetkel toimuvad noorte kergejõustiku treeningud kahel korral nädalas, teisipäeviti ja neljapäeviti kell 15.00-16.10.

Aprilli alguses alustab spordihoones treeningutega sulgpalliklubi Triiton. Sulgpallikubi Triiton on pika ajalooga , väga edukas ja arenev spordiklubi. Klubi sportlased on võistlustel alati medalisaajate seas. Klubi edukaimad sulgpallurid Raul Must ja Kati Tolmoff on osalenud arvukatel rahvusvahelistel võistlustel ja olümpiamängudel ning näidanud häid tulemusi.

Tänase päeva seisuga on veel pakkuda piisavalt vabu aegu matisaali kasutamiseks ja mõned ajad ka pallisaalis. Suurima rõõmuga ootame Ilmatsalu ja lähiümbruse elanikke sportima. Samuti on meie nägemus, et traditsiooniks kujunenud kohalikud spordiüritused saavad jätkuvalt toimuda Imatsalu spordihoones.

„Juhime tähelepanu ka väga olulisele asjaolule, et Ilmatsalu spordihoone kasutus on sel aastal kõigile tasuta“ sõnas Anneli Männamets. Oluline on teada, et hetkel on maja avatud vaid treeningute toimumise ajal. Seega oma soovitud treeningaeg tuleb eelnevalt kokku leppida. „Ootame spordiklubisid ja spordihuvilisi sõpruskondi meiega ühendust võtma“ lisas teenindusjuht.

Täpsemalt saate ülevaate SA Tartu Sport tegemistest www.tartusport.ee

Treeningaegade broneerimiseks palume pöörduda teenindusjuhi poole:
Anneli Männamets
anneli@tartusport.ee
tel 7448402, 56921819

Viimane kooliveerand läks nii kiiresti,

… et enam-vähem kogu Ilmatsalu Põhikooli seltskond jõuab ainult imestada, et nüüd ongi ainult veel viimane, kevadine veerand jäänud. Teadagi, aeg läheb kiiresti, kui on palju teha.

Viimase asjana enne veerandi lõpu aktust ja tublide tunnustamist pidasime maha ägeda kontserdi, milles oli ka mõnevõrra võistlust: toimus traditsioonilise *playback,* kus seekord sai kuulda-näha nt traditsioonilist vene sõdurilaulu, Tujurikkujat, Lõuna-Korea popp-bändi, räppareid, eestlastest Eurovisiooni võitjaid, pisut naiselikke mehi ja mehelikke naisi ning palju muud kirevat. Küsige kohalolnutelt, kes nende lemmikesineja oli!

Ilmatsalu Põhikooli rahvatantsurühma Slikerdajate jaoks oli ilmselt meeldejäävaim sündmus tantsupidu Vaba Sada, kus ühel pühapäeval tantsiti lausa 12 tundi. Jätkuvalt tõestavad need noored, et nad on ühtehoidvad, rõõmsameelsed ja usaldusväärsed, ja et nende vanemad neid kõige tantsulise juures toetavad ja aitavad, selle üle on kooliperel väga hea meel.

Peamiselt on meil kombeks õppida tuttavas-armsas koolimajas, kuid vahel ikka juhtub, et teadmistejanu viib meid majast välja. Näiteks käis 5.h klass sel veerandil Loodusmajas Läänemere kohta teadmisi saamas, 3. klass külastas aga Tähetorni. 6. klass käis loodusõpetust õppimas otse rabas, räätsadega. 1. klassid valmistuvad aga juba suveks ning said teadmisi veeohutusest. 8. ja 9. klass sõitsid suisa Tallinnasse ja külastasid Riigikogu ning Tallinna Linnamuuseumi. 9. klass aga hankis ühiskonnateadmisi veel mitmest allikast - kodanikuühiskonna teemat õppisid nad otse praktikult ja tuntud aktivistilt Martin Noorkõivult. Lisaks õppisid üheksandikud Töötukassa ja Rajaleidja inimestelt.

5.h klass aga teab, et tegelikult on kõigist õppemeetoditest tõhusaim ise õpetamine - nemad korraldasid kogu koolile töötoa pärimustantsude kohta, kus istuma ei jäänud keegi ja tantsu vihuti nii paarikaupa kui üksi. Sama teadmist rakendas ka 9. klassi Orm, kes vabariigi aastapäeva eel pidas kogu koolile põhjalikud loengud Eesti Vabariigi sünniloost, mida ka õpetajad suure huviga kuulasid.

7. klass andis vabariigi aastapäevale sära juurde isamaaliste luuletuste ja laulude konkursi korraldamisega, kust ei puudunud ka ühislaulmine koos suurepäraste eeslauljatega.

Õpetajad, kes tavaliselt tegelevad õpetamisega ja isegi selle käigus üht-teist teada saavad, laiendasid seekord haaret, et ka mujalt õppida. Kogu õpetajaskond sõitis veebruaris Kilingi-Nõmme, sest kuuldavasti tehakse sealses gümnaasiumis huvitavaid asju, mida pidi oma silmaga üle vaatama. Tõepoolest, kuulsime palju huvitavat, ja muu hulgas tõdeti ka seda, et tegelikult tehakse ikka meiegi koolis palju asju suurepäraselt. Ning seda, mis mitte ainult meie koolis, vaid Eesti hariduses üldiselt nii head on, et oleme PISA tulemuste poolest maailma tipus, käis märtsis meie koolis uurimas terve delegatsioon hariduseksperte Lõuna-Euroopa riikidest. Vestlusringides osales nii õpilasi, õpetajaid kui tugispetsialiste. Eks näis, kas Horvaatia või Makedoonia haridussüsteemid muutuvad tänu meie sisendile lähiajal Eesti omaga sarnasemaks.

Selle veerandi sisse jäi ka palju eesti keele, Eesti Vabariigi ja eestluse tähistamist. Kui vabariigi aastapäeva aktus oli ilus, pidulik ja lausa veidi pühalik hetk, millal mõtlesime ja olime kogu kooliga tänulikud selle üle, et meil on vaba riik ja võimalused, siis emakeelepäeval võtsime mõnevõrra vabamalt ning nautisime, et meil on huvitav ja väljendusrikas keel, mis üheskoos riigiga on suur väärtus. Näiteks, kas teate, mis on ühist lausetel “Öine metsatee viib silmapiiri taha.” ja “Tu’ siia!”? Kui olete viimasel ajal koolimajas jalutanud ja seintele tähelepanu pööranud, siis ehk teate, et mõlemad kuuluvad õpilaste valitud kaunemaite eestikeelsete lausete hulka. Milline mitmekülgsus!

Kevad on juba käes. Tuletame siis üksteisele meelde, et toimetamise ja õppimise keskel ka tähele panna, kui puudele pungad tulevad, sirelid õitsema hakkavad ja kui kooliaasta lõpuks märkamatult läbi saab.

Margot Möller

Eluasemefond pakub abi

Tähvere valla liitumisel Tartu linnaga kaasnes endise valla elanike jaoks ka võimalus kasutada elamistingimuste parandamiseks sihtasutuse Tartu Eluasemefond tooteid. Tartu Eluasemefond on asutatud Tartu Linnavolikogu poolt 1992. a eesmärgiga võimaldada laenude ja toetuste kaudu elamistingimuste parandamist Tartu linnas. 26 tegutsemisaasta jooksul on eluasemefondi tooteid kasutanud üle 3500 leibkonna, kellele elamistingimuste parandamiseks on väljastatud laene ja toetusi u 14 miljoni euro ulatuses.

Täna pakub eluasemefond laenu eluaseme ostmiseks, remondiks ja ehituseks erinevatele sihtgruppidele, nagu näiteks noored pered, vanadus- ja töövõimetuspensionärid, eelarveliste asutuste töötajad jne. Samuti laenu ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumiseks, renoveerimislaenu väiksematele korterelamutele ning toetust eluaseme ostmiseks või teise eluruumi ümberasumiseks õigusjärgsele omanikule tagastatud majas elavatele üürnikele.

Üldjuhul eluasemefondi poole pöördujatel ei ole võimalik pangast kas üldse või siis neid rahuldavatel tingimustel laenu saada. Eluasemefondi eeliseks on, et taotlejatele ei ole kehtestatud vanuse ülempiiri ega sissetuleku alampiiri.

Kui võrrelda puhtalt laenu tingimusi teiste laenuandjate tingimustega, siis väiksemate, kuni 10000-euroste laenude osas kuulub eluasemefond laenuturul kindlasti soodsamate pakkujate hulka. Laenud summas 20000 eurot ja enam ei ole eluasemefondi piiratud ressurssi arvestades prioriteetsed ning seepärast on suuremates summades laenud ka mõnevõrra kallimad pankade samaväärsetest laenudest.

Laenu tingimustest lähemalt: laenu intressimäär jääb vahemikku 6-8% aastas, kui laenu tagatiseks on hüpoteek ning 9-12% aastas, kui tagatiseks on käendus. Intresse arvestatakse laenujäägilt ning intressimäär fikseeritakse algses määras kogu laenuperioodiks. Laenu tähtaeg saab olla maksimaalselt 20 aastat. Vähendamaks intressikulusid võib laenu ka kiiremini tagastada. Laenu ennetähtaegse tagastamise korral eluasemefond ei nõua etteteatamist ega rakenda leppetrahvi.

Laenu näide: laen eluaseme remondiks summas 5000 eurot 5 aastaks intressimääraga 7% laenu põhiosa jäägilt aastas. Igakuine tagasimakse oleks sellisel juhul 99,01 eurot ning tagastades laenu graafikujärgselt, tuleks 5 aasta peale intresse kokku 940,36 eurot. Muud kaasnevad kulud on laenulepingu sõlmimise tasu 25 eurot, eluasemele pandi ehk hüpoteegi seadmise kulu u 65 eurot ning eluaseme kindlustamise kulu.

Kuna laen on kohustus, siis ennem laenu võtmist tuleks kindlasti laenu kasutamise otstarve ja oma võimalused laenu tagastamiseks põhjalikult läbi mõelda.

Täpsemat infot eluasemefondi ja pakutavate toodete kohta saab kodulehelt www.eluasemefond.ee või eluasemefondist Raekoja plats 13, tel 742 3292.

Andres Püss
SA Tartu Eluasemefond juhataja

16. aprillil 2018
Ilmatsalu
huvi- ja noortekeskuses
Järve tee 8
60+ klubi
kell 15.00
Kreeka -
jumalate kodu ja
olümpia sünnimaa
Sellest imelisest maast
räägib ja näitab slaide
rännumees Jüri Varik
Kohale kooliringi bussiga!
Tulekust anna teada 13. aprilliks
tel 53300049 Mai

RAHINGE KÜLAKATEL

Sünnipäev, koosolek, koolitus, kokkutulek, treening või koolilõpupidu — kõik sobivad Rahinge Külakatlasse.
Pakkuda on kaks ruumi – 69 ja 35m², köök ja tualettruumid.
Saali seintel on treeninguteks sobilikud peeglid.
Köögis on külastajate kasutada külmik, pliit praeahjuga, nõudepesumasin. Laua katmiseks olemas nõud ja serveerimistarvikud.
Koosolekute läbiviimiseks dataprojektor ja pabertahvel.
Mõnusaks ajaveetmiseks tenniselaud, piljard, lauajalgpall jm. lauamängud.
Majas on WiFi.

Kohtumiseni külakatlas
Külli Pann
Rahinge külaselts
Tel. 5646 2692

ILMATSALU HUVIKESKUS

HUVIRINGIDE AJAKAVA 2018 aprill, mai

Kell	ESMASPÄEV	TEISIPÄEV	KOLMAPÄEV	NELJAPÄEV	REEDE	PÜHAPÄEV
10.00						**Kunstiring täiskasvanutele** Juhendaja Raido Randoja
13.00			**Tantsuring Rõõmsad lapsed** 1. – 2. kl Juhendaja Edith Rätsepp	**Tüdrukutetuba** 1.- 4. kl Juhendaja Edith Rätsepp		**Alates mai kuust** kell 11.00 - 13.00 õues maalimine **Oodatud kõik, ka lapsed!**
14.00		**Tantsuring Rõõmsad lapsed** 3. kl Juhendaja Edith Rätsepp	**Tantsuring Rõõmsad lapsed** 4. - 7. kl Juhendaja Edith Rätsepp			
15.00		**Tüdrukutetuba** 5. - 9. kl Juhendaja Edith Rätsepp				
15.00	**60+ klubi** 1x kuus					
18.30	**Õmblus-tikkimisring** Juhendaja Merike Hirsnik	**Tantsuline Fitness 17.30 – 19.00** Rahinge Külakatlas Juhendaja Edith Rätsepp		**RMA „Siller„** Juhendaja Silja Tofri		
18.30		**Naisrahvatantsuring Ilmesar** Juhendaja Ingrid Sukamägi	**Käsitööring** Juhendaja Mare Saul	**Seltskonnatantsuring** Juhendaja Ilme Tiik		
19.00	**Tantsurühm Rõõmsad Täpid** Juhendaja Edith Rätsepp		**Tantsurühm Rõõmsad Täpid** Juhendaja Edith Rätsepp		**Nepiklubi** 4x aastas President Helis Pajur	

Lisainfo 53300049 Mai

Esmaspäeval, 7. mail 2018 on elanikel võimalik tasuta ära anda ohtlikke ja elektroonikajäätmeid

Kogumisauto peatuspaigad ja ajad:

10.00 – 10.20 Märjal Keskuse tn 11 parkla
10.30 – 10.50 Haagel Võilille tee pakendikonteineri naabrus
11.00 – 11.20 Rõhul kaupluse esine parkla
11.30 – 11.50 Ilmatsalus vana Kooli bussipeatuse tagune haljasala
12.00 – 12.20 Ilmatsalus ohtlike jäätmete konteiner katlama- ja kõrval
12.30 – 12.50 Rahingel töökoja plats
13.00 – 13.20 Kandikülas pakendikonteineri plats
13.30 – 13.50 Tiksoja majade vaheline plats
14.00 – 14.20 Vorbusel garaazide esine plats
14.30 – 14.50 Kardlas endine Mudaniku kogumisküün

Ohtlikud jäätmed on:
kasutatud õlid ja õlifiltrijäätmed (nagu õlifiltrid ja õlipakendid), värvi-, liimi- ja lakijäätmed, nende pakendid ning nende ainetega määrdunud töövahendid, lahustid (nagu näiteks tärpentin, atsetoon ja tehniline bensiin), taimekaitse- ja putukatõrjevahendid ning nende pakendid, vanad akud ja patareid, akuvedelikud, leeliselised pesuained, kasutamata jäänud või aegunud ravimid ja farmaatsiatooted, elavhõbedakraadiklaasid, päevavalguslambid, sõiduautode rehvid.

Elektri- ja elektroonikajäätmed on: külmikud, pesumasinad, elektripliidid, mikrolaineahjud, elektriradiaatorid, kliimaseadmed, tolmuimejad, õmblusmasinad, röstrid, kellad, kaalud, kohvimasinad, raalid, sülearvutid, telefonid, mobiiltelefonid, automaatvastajad, printerid, raadiod, televiisorid, videokaamerad ja -magnetofonid, muusikariistad, luminofoorlampide valgustid, sirged luminofoorlambid, kompaktlambid, elektritööriistad

Kogumisringe teenindab AS Epler & Lorenz.
Projekti rahastab Tartu Linnavalitsus.
Lisainfo telefonil 7361 328.

Ilmatsalu raamatukogus toimus 21. veebruaril sündmus, mida ei kohta siin just iga päev:

Oma küla mees Tarmo Lausing tutvustas vanaisa eluloost kirjutatud raamatut "MEES, KES JÄI ELLU. Taadu". Tuba oli rahvast täis, elevust ning küsimusi palju. Selgituseks tasub märkida, et Jaan ja Saima Lausing saabusid Ilmatsalu sovhoosi tööle 1958. aastal ning elasid siin oma elupäevade lõpuni, 2010. aastani, pälvides ka Tähtvere valla aukodanike tiitli.

Kasutasin võimalust, et küsida autori käest paar küsimust.

LEMBIT: *Tarmo, sa oled Ilmatsalus sündinud ja kasvanud. Sa tead pea kõiki ja kõik tundsid sinu vanavanemaid. Räägi, kuidas sündis idee kirjutada vanaisast raamat?*

TARMO: Idee sündis sellest, et vanaisa jutud olid väga huvitavad ja erakordsed, aga ka naljakad. Selle raamatu jaoks on ettevalmistusi tehtud juba alates aastast 2001, mil ta rääkis kassettmaki lindile esialgse lühiversiooni oma eluloost ning mina selle siis arvutisse tippisin. Edasi Taadu üha täiendas ja laiendas seda lugu, sest juba kirjapandud mälestusi lugedes tuli detailе järjest enam meelde ning lugu läks aina sügavamaks. Nii vist on igaühega, kes oma mälestusi kirja paneb.

LEMBIT: *Raamat räägib üksikasjaliku loo Lausingute perekonnast läbi rohkem kui saja aasta, mille sisse mahuvad ka arreteerimised, ülekuulamised NKVD kongides ning võitlus surmaga stalinistlikus sunnitöölaagris Norilskis. Ütle, Tarmo, kuidas su vanaisal õnnestus Kaug-Põhjas ellu jääda?*

TARMO: Mu vanaisa ei olnud konfliktne inimene, ta suutis leida teistega ühise keele. Ja ta oli säästlik ning elujaatav, suur kohaneja. Just kohanemisvõime on inimesele ellujäämiseks kõige vajalikum. Lisaks oli tal erakordne elujõud ja vastupidavus, tänu millele ta paljud tervisehädad ning ka Norilski laagri üle elas.

* * *

Otepää lähedal sündinud Jaan Lausingu mälestused kahe sõja vahelisest Eestist, aga ka Siberi-aastatest on kirja pannud lapselaps Tarmo. Kuigi kitsamalt ühe perekonna lugu, kannab see sissevaatena Eesti ajalukku laiemat sõnumit inimlikkusest, väikeste eluliste seikade saatuslikkusest ning ühe rahva elujõust ja vastupidavusest. Raamat annab suurepärase võimaluse tutvuda 20. sajandi Eesti saatuslike hetkedega läbi 1923. aastal sündinud "Taadu" silmade. Helge ja magus "Eesti aeg", kurjakuulutavalt põnev Teine maailmasõda, järgnenud nälg ja viletsus ning uue ja sootuks teistsuguse, nõukoguliku elu ülesehitamine Ilmatsalus - seda kõike hõlmab ühe inimese pöördeline lugu. Jaan Lausingu mälestusi täiendab galerii silmapaistvatest pereliikmetest ja üleaedsetest, kel paraku ei õnnestunud 1940ndaid üle elada. Siberist pääsenute tegeliku elu ja

Foto:: Aare Lõhmussaar

Eesti NSV olude kirjeldus astub väitlusesse nüüdisajal leviva nõukogude nostalgiaga.

Raamat on kättesaadav Ilmatsalu raamatukogus, Tartu Keskraamatukogus ning Apollo ja RahvaRaamatu poodides. Head lugemist!

20. aprillil 2018
Tartu Agro saalis, Pargi tee 1
NEPIKLUBI
VEEDA REEDENE ÕHTU MEIEGA!
kell 19.00-00.00
NALJAGA POOLEKS!
tantsuks mängib ansambel Melody
Pääsme hind 7.50 eurot.
Pileteid saab osta ainult eelmüügist Mai käest, Ilmatsalu raamatukogust ja Rahinge poest kuni 17. aprill / Lisainfo 53300049 Mai

Õues maalimise pühapäevad
Kunstniku juhendamisel!
6/13/20/27 mail 2018
kell 11.00 - 13.00
Tule harjuta kätt, vahendid meie poolt!
Kogunemine huvi- ja noortekeskusesse, Järve tee 8
Vihmase ilma korral toimub maalimine siseruumis.
Oodatud nii suured kui väikesed kunstisõbrad!
Kui saad, võta ka ise värvid pintslid kaasa.
Info ja registreerimine 53300049

Kandiküla koolituskeskus sobib koolituste, seminaride, konverentside korraldamiseks.
Osale ka meie koolitustel: 27.04.2018.a. kell 17.30-20.00 **lilleseade koolitus**. Juunis toimub kahepäevane käsitöö töötuba. Ehe saare naine õpetab madalpiste lilltikandit (muhu tikand) tegema. Olemas materjal, kaasa suurem nõel ja idee, millele tikand teha. **Info: www.koolituskeskus.net Tel. 517 0174**

Talgukevad 2018

Teeme Ära talgupäev toimub traditsiooniliselt maikuu esimesel laupäeval, tänavu 5. mail. Talgupäeva eesmärk on edendada ettevõtlikkust ja aktiivset eluhoiakut, parandades seeläbi meie ühist elukeskkonda ning tugevdades kogukondi tervikuna.

Talgud on talupojakultuurist pärit ühine ettevõtmine millegi ärategemiseks, mis nõuab rohkem tööjõudu, kui on ühel perel või majapidamisel või talul.

Tänavuse talgupäeva fookusteemad:

Kihelkonna värvid. Kihelkonnavärvidesse sobib värvida kõike, mis talgutel värskendamist vajab: bussiootepaviljon, postkastialus, piirdeaed tiigile või külamaja istepink, kuuri- ja aidauks, lillekastid või köögikapp. Õigete värvide valikul ja järjestusel on abiks värskelt valminud raamat „Eesti kihelkondade värvid“, mis jõuab stardipaketiga igale talgujuhile.

Rahvusköögid ja piirkondlikud toidud. Euroopa kultuuripärandiaastal kutsutakse talgujuhte ja talgulisi üles väärtustama piirkondlikke toidutraditsioone ja katma talgulauda piirkonna, hõimu- või rahvustoitudega. Seto või liivi, kihnu või kadrina, läti või poola, udmurdi või ukraina road – tore on pakkuda talgulõunal oma piirkonnale omaseid toite, põnevaid hõimutoite ja ka meile võõramaid rahvustoite. Neile, kes soovivad algatusega liituda ning oma talgutel rahvus või piirkonna toitu pakkuda, on laua katmise lihtsustamiseks Selveri kinkekaart väärtusega 25 eurot. Kinkekaarte jagub esimesele tuhandele talgujuhile, kes talguveebis sooviavalduse koos retseptiga täidavad.

Postkastitalgud. Kutsume üles talgujuhte korraldama postkastitalguid, mille raames on Omniva abiga võimalus tellida oma kogukonnale tasuta uus grupipostkast. Valikus on kahte sorti grupikaste – 5 postkastiga ja 8 postkastiga. Ühise talgutööna võib üheskoos ehitada uue postkastialuse, kuhu mahuvad mitme majapidamise postkastid ja soovikorral ka küla teadetetahvel ning värvida selle kodukihelkonna värvidesse.

Selleks, et grupipostkast jõuaks talgupäevaks sinuni, anna soovist märku hiljemalt 23. aprilliks.

Abiks talgujuhile:

Stardipakett. Talgujuhid, kes märgivad oma talgud talguveebi, saavad taas talgute stardipaketi, mis on kokku pandud Teeme Ära koostööpartnerite toel ja vabatahtlike kaasabil talgukorras. Stardipakett koosneb praktilistest vahenditest ja soovitustest talgupäeva korraldamiseks. Tänavune stardipakett sisaldab järgmisi asju: esmaabitarbed, töökindad, raamat “Eesti kihelkondade värvid”, pintsel, maalriteip, ajaleht Talguline, soolane amps, kaerabatoonid, küpsised, ehitus- ja aiapoe sooduskupong, antiseptiline kreem, talgukuulutused, Talguhundi kleepsud jm talgunõuanded.

Kui oled talgud kirja pannud ja selle käigus valinud omale kättesaamiseks sobiva Omniva pakiautomaadi, siis paki jõudmiseni kulub 1–2 nädalat. Kui pakk on saabunud Sinu poolt soovitud automaati, saad selle kohta SMS-sõnumi.

Soodushinnaga suures pakendis Salvesti tooted Tartus

27. aprillst kuni 4. maini (1. mail pood suletud) on talgujuhtidele Tartus Salvesti esinduskaupluses (avatud kl 9-19, Aruküla tee 3) märksõnaga TALGUD soodushinnaga suurtes pakendites tooted.

Talgujuhile ja talgulisele

Talgujuht saab talgu registreerida talguveebis www.teemeara.ee/talgujuhile , kus tuleb täita lihtne ankeet.

Talguline registreerib enda osalemise www.teemeara.ee/talgulisele, vaid nii oled kindlustatud tegevuse, töövahendite ja talgutoiduga.

Talguveebist on leida nii veel palju kasulikku ja vajalikku nii talgu korraldajale kui talgul osalejale

Mullust talgupäeva meenutades

2017. aastal korraldati üle Eesti 2130 talgut, millest võttis osa 52 650 talgulist.

Tartu linnas ja maakonnas registreeriti 182 talgut ja 4271 talgulist. Igal aastal ikka suuremad arvud!

Talgupäeva korraldavad Eestimaa Looduse Fond, Eesti Külaliikumine Kodukant ja nende ümber koondunud võrgustik. Partneritena löövad kaasa Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Riigikantselei Eesti Vabariik 100 korraldustoimkond, Kultuuriministeerium, Selver, Integratsiooni Sihtasutus, Tamrex, Vizeum, Vivacolor, Bauhof, Omniva, Tele2, Nordic Hotel Forum jt.

Talgute stardipakette aitavad kokku panna Tamrex, Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Riigikantselei Eesti Vabariik 100 korraldustoimkond, Corny, Himalaya, Vivacolor, Bauhof, Salvest, Väike Väänik ja Ecoprint. Paketid toimetab talgujuhtidele kätte Omniva. Kihelkonnavärvide raamat on kingitus Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks.

Külli Pann, Teeme Ära talgupäeva Tartumaa koordinaator Tel. 5646 2692

Tänavu toimuvad Tartu linna heakorratalgud 23. aprillist 4. maini.

Talgutele on võimalik registreeruda telefonidel 736 1267, 503 7215 või e-posti aadressil Madis.Tammeorg@raad.tartu.ee.

Linna poolt on töövahendid ja kehakinnitus.

Täpsem info heakorratalgute kohta telefonil 1789 ja www.tartu.ee.

Head mõtted sünnivad puhtas linnas!

12. aprillil kell 18.00
Ilmatsalu huvi- ja noortekeskuses

külas Sepaka Käsitöökoja perenaine Ere Sepp

Tule õpime koos KEVADRULLE tegema

Olete oodatud kogu perega!

Osalustasu a´ 2 eurot
Eelregistreerimine kuni 11. aprillini
53300049 Mai / 56462692 Külli

Oodatud ka ettepanekud järgmisteks tegevusteks köögis!

Mai algul tuleb Tartu kevadlaat

Laupäeval, 5. mail kell 10-17 toimub Tartu keskLinnas traditsiooniline kevadlaat.

Laadale oodatakse kauplejaid, kes müüvad istikuid, lilleseemneid ja -sibulaid, aiamööblit, aiatarbeid jne. Samuti ootame Eesti käsitöömeistreid ning teretulnud on kevadise maitserohelise ja Eestis toodetud toiduainete pakkujad.

Kevadlaadal on ka meelelahutusprogramm.

Kauplejale on müügiplats tasuta, registreerumine kohustuslik. Käsitööesemete müüjaid registreeritakse kuni 15. aprillini, istikute, lillesibulate, seemnete jmt müüjaid aprilli lõpuni.

Registreerumise taotluse palume esitada aadressil: http://www.tartu.ee/et/kalender/kevadlaat-2018

Lisainfo Tartu linnavalitsuse ettevõtluse osakonna telefonidel 736 1192 ja 736 1194 või e-posti aadressil evo@raad.tartu.ee.

Tartu sõnum kultuuripealinnaks kandideerimisel on „Ellujäämise kunstid“

Tartu 2024. aasta Euroopa kultuuripealinna kandidatuuriraamat kannab pealkirja „Ellujäämise kunstid” („Arts of Survival“). Sügisel rahvusvahelisele žüriile esitatavalt raamatult oodatakse nii kunstilist kvaliteeti kui ka julget kaasarääkimist nii Tartu kui terve Euroopa väljakutsete ja tuleviku teemadel.

Tartu 2024 kandidatuurimeeskonna liikme Berk Vaheri selgitusel on Tartu sõnum Euroopale „Ellujäämise kunstid“, kuna see hõlmab nii kultuuri kestmise lugusid kui ka tuleviku Euroopas eredama tooni andmist, kuulutab Tartu eristumistahet ja tartlaste kodanikujulgust. „Me avame Euroopale Lõuna-Eesti kogukondade eripärad, kuid otsime ka globaalselt toimivaid lahendusi pingetele inimese, looduse ja tehnoloogia suhetes,“ lisas Vaher.

Tartu 2024 vastutava projektijuhi Erni Kase sõnul esitab rahvusvaheline žürii Tartu kandidatuuriraamatule kõrged nõudmised. „Meilt oodatakse kõrge kvaliteediga kultuuriprogrammi, mille iga üksik projekt räägiks julgelt kaasa Tartu ja terve Euroopa väljakutsete ning tuleviku osas,” kirjeldas Kask. „Peame suutma Tartu 2024 programmi raames tõlkida meie linna, piirkonna ja riigi omapära Euroopas ja maailmas mõistetavasse keelde. Teeme kõik selleks, et Tartu 2024 projektid edendaksid valdkonnaülesust ja rahvusvahelist koostööd.”

Kandidatuurimeeskond on tänaseks korraldanud ligi 200 kohtumist Tartu ning Lõuna-Eesti kultuuri- ja ühiskonnategelastega. Neil kohtumistel on enim rõhutatud selliseid väljakutseid nagu Tartu kultuurilise mitmekesisuse ning konkurentsivõime edendamine, linna maailmaga ühendavate teede ja liinide arendamine ning looduskeskkonna hoidmine.

Uuel nädalal algab avalik ideekorje, kus iga tartlane saab pakkuda oma Euroopa kultuuripealinna teemalisi ideid. Lisaks ootab Tartu 2024 kandidatuurimeeskond järgnevatel kuudel professionaalsetelt kultuurikorraldajatelt ettepanekuid kunsti- ja kultuuriprojektideks „Ellujäämise kunstid“ („Arts of Survival“) . Parimatel ideedel on võimalus jõuda Tartu Euroopa kultuuripealinna kandidatuuriraamatusse.

Lisainfo: Tartu 2024 vastutav projektijuht Erni Kask, tel +372 509 3270, erni.kask@raad.tartu.ee.

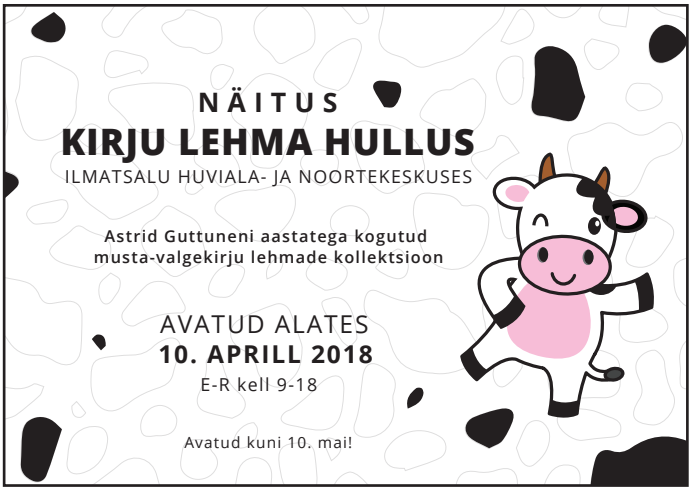
LAHTISTE USTE PÄEV

ILMATSALU
HUVI- JA NOORTEKESKUSES
Järve tee 8

Teisipäev, 10. aprill 2018 kell 13-18

- saab tutvuda vaba aja veetmise võimaluste ja majaga
- avatud näitus "Kirju lehma hullus"
- kunstiringi juhendaja Rando Randoja akvarellinäitus
- kunstiringis osalejate tööde näitus

OOTAME KÕIKI!

Väljaandja: Tartu linnavalitsus
Toimetaja: Lembit Kaarna Tel 551 0131
e-post aiasober@aiasober.ee
Levi OÜ Aiasõber
Küljendus ja trükk: OÜ Tarmest